

Oto Luthar, Breda Luthar, Tanja Petrović, Zora Stančič, Irena Šumi,
Nemirna srca – Restless hearts, Založba ZRC, ZRC SAZU (zbirka Moj zvezek),
Ljubljana, 2004.

Nemirna srca? Prej bi lahko govorili o transplantiranih srcih, saj se večina lastnikov obravnavanega organa – obduciranih v knjigi – ne zdi ravno okužena z boleznijo, ki jo stroka definira kot »srbopetis«. No, ker to vendarle ni medicinska knjiga, ampak priročnik za pouk državljsanske vzgoje, bomo to »sumljivo« kardiološko razpravo prepustili možem v belih haljah ali verjetno celo bolje možem v rožicah, ki bodo sposobni in voljni strokovne vidike nadgraditi tudi z bolj življenjskimi, recimo jim »srčnimi dimenzijami« problema. Namreč, tudi te se reklamirajo v naslovu obravnavane knjige.

Devet mož in žena, tokrat (žal!) ne v rožicah, ampak na delu v Sloveniji, bralcem predstavi svoje vsakdanje življenje in svoje poglede na Slovenijo in Slovence. V *Albumu priseljencev*, kot je poimenovan ta osrednji, srčni del knjige, je zbranih osemličnih fotografij tujih delavcev iz Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Makedonije, Romunije, Rusije in Litve in prav toliko odlomkov intervjujev z njimi. Izbira ni naključna: gre za skupino mladih, visoko izobraženih strokovnjakov iz držav Vzhodne in Jugovzhodne Evrope, ki se ne sklada z stereotipno podobo »čefurja« ali politično korektno rečeno (fizičnega) delavca iz bivše Jugoslavije. Prav tako teh devet modelov (v enem intervjuju složno pregovorita dva modela) ne ustreza kozmopolitanski podobi evropskega zahodnjaka, ki živi in dela v Sloveniji in katerih izpoved je nekaj časa vztrajno polnila strani nekaterih časopisnih hegemonov. »Njihove zgodbe ponujajo pogled v svet«, kot piše Tanja Petrović, ena od avtoric priročnika, »ki ga ni mogoče najti v drugih virih.«¹ No, in kaj naj bi mladež – »nosilci sveta« imeli od pogleda v ta svet brez virov? »Skozi predstavljene zgodbe se bodo učenci začeli zavedati formalnega položaja ljudi, ki v Sloveniji bivajo kot tujci, in njihovih vsakdanjih težav; imeli bodo tudi priložnost pogledati svojo družbo z druge perspektive, skozi oči drugih.«² Temu napotku oziroma želji zgoraj omenjene avtorice so prilepljene še teme za pogovor, vprašanja in učne oblike; »šara«, ki najverjetneje pomaga iz empatije narediti koristno in premeteno pedagoško »finto«.

Po uvodnih besedah in osmih življenjskih zgodbah v prvi osebi, prilepljenimi v *Album priseljencev*, nas pričakajo še štiri besedila, ki ne delujejo ravno usklajeno. Čistilci konceptualne čistosti in izvirnosti bodo rekli, da »zasvinjajo« v uvodnem poglavju elegantno zasnovano konceptualno zasnovo priročnika. No, ne razumite me napak: ne vidim razloga, zakaj bi učencem namenjen priročnik moral imeti izpiljeno, umetelno, »samo sebi« namenjeno konceptualno zasnovo. Toda ...

Prispevek Zore Stančič z naslovom »Ne sedi kot kakšen Bosanc«, avtorice, ki je

¹ Tanja Petrović (2004), Tuji delavci v Sloveniji: Pogled od znotraj, *Nemirna srca – Restless hearts*, (avtorji Oto Luthar, Breda Luthar, Tanja Petrović, Zora Stančič, Irena Šumi), Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU (zbirka Moj zvezek), str. 11.

² Ibid.

med drugim simpatično ilustrirala priročnik, po eni strani podpira konceptualno zasnovo nakazano v uvodnem besedilu: »*Takšno gradivo postavlja pod vprašanje splošno razširjeno mnenje, da tuji delavci, ki prihajajo iz tega dela Evrope, opravljajo samo najbolj umazana dela, da so slabo izobraženi in da se nočejo prilagoditi novemu okolju, (...)*«³ Toda po drugi strani še ena zelo kratka življenjska zgodba v posebnem poglavju ob že lično zapakiranih osmih življenjskih zgodbah učinkuje podobno kot trgovska poteza »ob nakupu mercedeza vam podarimo še jugota.« Čemu le?

V prispevku »*V besedi je moč*.« *Glasba proti šovinizmu* Oto Luthar predstavi dva »komada« slovenskih glasbenikov: Magnificov *Kdo je čefur?* in Muratov & Josetov *Od ljudi za ljudi*. Gre za privlačno zasnovano in napisano poglavje, ki se verjetno tudi v učilnici izkaže kot močno »pedagoško poživilo«.

Sledi Breda Luthar z besedilom *Iz naslovnice in ekranov. Množični mediji in oblikovanje predstav o tujcih*. Obravnava brez dvoma »kul« in »in« temo, ki ji jo uspe privlačno »materializirati« s tremi nalogami namenjenimi učencem, toda (žal) jo »zateži« s »prepametnim« besedilom.

Kot zadnja z dovolj povednim naslovom *Večni priseljenci. Judje med Slovenci* »uleti« Irena Šumi. Brez pripomb napisano besedilo, toda znanka, poročena s Palestincem (med drugim tudi učiteljica državljanske vzgoje), se bo zagotovo ob listanju priročnika vprašala, zakaj pa niso tudi Palestinci našli mesta v knjigi. Teh je v Sloveniji skoraj toliko kot Judov in nimajo nič manj burne (pol)preteklosti. No, ob listanju tega podpoglavja, si bo verjetno še kdo zastavil »kakšno« vprašanje, toda ...

In kaj naj rečemo ob pogledu na stvar v enem kosu (spisaneem celo v dveh jezikih: »najmanjšemu« jeziku v družčini Windows jezikov je dodana tudi današnja *lingua franca*)? Dobro zasnovan *Album priseljencev* s premalo domiselno-usklajenimi preostalimi poglavji. Všečen vizualni izdelek, ki mu pa vendarle manjka nekaj več, da bi ob njem »padli dol« (tudi ali vsaj) starejši in strokovno deformirani kritikastri (kamor se uvršča tudi avtor te psevdorecenzije). No, najboljšo in edino pravo oceno pa bodo dala nemirna srca učencev. Ga bodo vzljubila? Ali transplantirala med »zateženo« učno šaro?

Jernej Mlekuž

³ Ibid.